

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

41 - PETS IN HALACHA AND HASHKAFI - PART 2 OU ISRAEL CENTER - WINTER 2016

A] SHABBAT ISSUES

A1] USING ANIMALS ON SHABBAT - 'MECHAMER'

1. וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה אֲתָה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ עִבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמָתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ

שמות כ"ז

Part of the mitzvah of Shabbat' (here in the 10 Commandments) is to allow ones animals to rest.

2. מנביג חמור טעונה קרויה מחמר ואיסורו הוא מן החורה מדכתיב לא תעשה כל מלאכה אתה ובהמתך. וקבלו חז"ל דר"ל מלאכה שנתעשה בשבתות ע"י אדם ובהמה דכיינו שהיא טעונה איזה דבר והוא מחמר אחריו ומנביגה ע"י קולו וכיוצא בו

משנה ברורה סימן רס"ק ז

There is a Torah prohibition to cause animals to do melacha on Shabbat for a human being. This includes even speaking or whistling to the animal to make it work.

- It would therefore be prohibited to train a dog to bring inside a newspaper where there is no eruv.

A2] TAGS

- Can an animal wear an ID tag in an area without an eruv?²

3. בהמה יוצאת במה שמתמרת אבל אם אינה משתמרת אז היא נטירתא יתירתא ביותר והיא משאוי. וכן כל דבר שהוא לנו ולא לשימור לא תצא בו

שו"ע או"ח שה סעיף א

An animal owned by a Jew may carry in a places without an eruv anything which is necessary for the benefit or protection of the animal but NOT if the item is for the benefit of the owner.

- As such if there is no eruv, tags which simply identify the animal are prohibited unless it can be argued that it is in the animal's best interest to be returned to the owner. A tag would be permitted if it prevented the animal being exterminated as a suspect stray. Tags which confirm that taxes etc have been paid would be prohibited.³ Tags which are permanently attached to the animal are less problematic.

- A muzzle to stop the dog from biting would not be permitted.

- Clothing to keep the animal warm or clean is permitted. Frills and bows intended to make the animal look cute are more problematic!

- Clearly, if there is an eruv, all of these are permitted.

1. The same applies on Yom Tov and Yom Kippur.

2. For more details see Shemirat Shabbat Kehilchata (SSK) chapter 27.

3. See SSK chap 27 footnote 34.

A3] WALKING DOGS AND LEASHES

4. המוציא בהמה והוא מושכה באפסר, צריך לזוהר שלא יצא ראש החבל מתחת ידו טפח למטה, דדמי כמו שנושאה בידו ולא מתחזיא מאפסר הבהמה, וגם לא יניח הרבה מן החבל בין ידו לבהמה כדי שלא יכביד שלא יגיע בטפח הסמוך לארץ; ואם הוא ארוך יכרוך אותו סביב צוארה.

ש"ע או"ח שה סעיף טז

An animal may be walked on a leash even with no eruv, as long as the leash: (i) does not hang more than a tefach (around 3 inches) from the hand and; (ii) is kept sufficiently taught that it does not droop within a tefach of the ground.

A4] MUKTZA

5. אמר רב יהודה אמר רב: בהמה שנפלה לאמת המים - מביא כרים וכסתות ומניח תחתיה, ואם עלתה - עלתה. והא קא מבטל כלי מהיכנו? סבר, מבטל כלי מהיכנו - דרבנן, צער בעלי חיים - דאורייתא, ואתי דאורייתא ודחי דרבנן.

שבת קכח:

The Gemara permits one to assist an animal in pain on Shabbat, even though this overrides the rules of muktza. Chazal take for granted that the animal itself is certainly muktza.

6. ... האפרוחים ושום בהמה חיה ועוף חיים אינן מותרין בטלטול לפי שאינן ראויין

מגיד משנה הלכות שבת פרק כה הלכה כה

The Magid Mishne explains that animals are not in any way designated for use on Shabbat and, as such, will be muktza and prohibited to move. (Muktza is not prohibited to touch as long it does not move).

7. הכא במאי עסקינן דאית ביה אפרוח מת - פירש הר"ר יוסף דלא נקט אפרוח חי משום דחי חזי לשחק בו תינוק כשזוכה. ואין נראה דהא זכהיה דכופין את הסל לפני האפרוחין (לעיל דף מג). משמע דאסור לטלטל אלא ודאי צעלי חיים מוקלין הם כגרוגרות ולימוקין, ומקלה אותם גם מכלבים

תוספות שבת מה: ד"ה

Tosafot bring an opinion that small birds which are given as pets to children to play with may not be muktza since that have a use on Shabbat. However this argument is rejected by Tosafot and other Rishonim.

8. ועל העופות לא מלאני לזי להתיר דאין ללמוד היתר שמוש צעלי חיים מכיתר כלים. דאף כלי שמלאכתו לאיסור לזרוך גופו ולזרוך מקומו מותר. אבל זרורות שזחזח אפילו צריך מהם צורך גדול אסור לטלטל משום דאין תורת כלי עליהם הכי נמי צעלי חיים. ויש לאסור יותר צעלי חיים דאין משתמשין צעלי חיים ולא פלוג רבנן צעלי חיים. אשר בן ה"ר יחיאל ז"ל.

ש"ת מהר"ח אור זרוע סימן פב

The Rishonim argue that all animals are muktza on three grounds: (i) they are muktza on a more severe level than kelim, where there could be a heter to move them if there is a need. Animals are muktza 'machmat gufo' and no such heter exists; (ii) use of these small birds by children is not considered 'significant'; and (iii) Chazal declared all animals to be muktza and we apply the principle of 'lo plug' - that when a rabbinic decree is introduced it must apply in all circumstances otherwise it will not have effect.

9. וכרז ר' יוסף פירש דחי חזי לשחק בו את התינוק שזוכה, ולא נכירא לי דא"כ אבן יפכה תבא מותרת לטלטל מהאי טעמא

תוספות הרא"ש שבת מה:

Tosafot HaRosh rejects the argument of R. Yosef and rules that small birds are muktza, but for a different reason. Rather than comparing the birds to fruit left out to dry on Shabbat, he compares them to precious stones, which are muktza. The important nafka mina between these two reasons is whether prior designation of the birds for use on Shabbat would work. Fruit left out to dry is always muktza, even if the owner decided before Shabbat to use it if it became edible on Shabbat. Precious stones can however be permanently designated to use on Shabbat and 'de-mutzefted'⁴.

10. אסור לטלטל בהמה, חיה ועוף

ש"ע או"ח שח"ל

The Shulchan Aruch rules that all animals are muktza and does not distinguish.

4. See Hilchot Muktza, R. Simcha Bunim Cohen Ch 21, note 1.

11. אסור לטלטל בהמה או חיה או עוף מפני שאינן ראויים בשבת כשהם חיים ואפילו עוף שראוי לחזק בו תינוק כשבוכה אסור לטלטלו

שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן שח סעיף עה

The Shulchan Aruch HaRav explicitly rules that pets are muktza.

- The modern question is whether pets today are really very different to the case of the birds discussed by the Rishonim. Pets today are regarded by many as family members, and the idea that they have 'no use' on Shabbat is less obvious.⁵ If the issue is designation for use on Shabbat, why can't pets be regarded as pre-designated (effectively as 'toys') and thus not muktza.
- Most Poskim rule that pets are still fully muktza today.⁶ A minority of poskim rule that pets are not muktza.⁷ Rav Aharon Lichtenstein is quoted as ruling that, although one should act in accordance with the stricter opinion, one need not criticize those who are lenient since the matter is in dispute and the reasoning for the leniency is compelling.
- Even if pets are fully muktza, they can still be touched (like all muktza) as long as they are not moved.⁸ They can (and must) be fed, even if that involved placing food into their mouths.

12. אין נותנין מים ולא מזונות לפני דבורים, ולא לפני יוני שובך ויוני עליה ולא לפני חזיר. אבל נותנין לפני אווזין ותרנגולים ויוני בייתות וכן לפני כלב שמזונותיו עליך. (משנה ברורה (לה) - ואפילו כלב שאינו מגדלו צביתו מותר דמלך קלף ג"כ ליתן לו מזונות כמו שאחז"ל שחם הקדוש צריך הוא עליו לפי שמזונותיו מועטין ... יש נרבהין ליתן חטים לפני עופות צצצת שירה ואינו נכון שהרי אין מזונותן עליך)

שו"ע או"ח שכד"א

Non-domesticated animals which are not reliant on feeding by owners may not be fed on Shabbat. One exception is stray dogs which may be fed⁹. However feeding birds on Shabbat Shira (or fish during Tashlich) is not correct.

- Animal or bird cages are also muktza and may not be moved. Fish tanks are debated. Some poskim (including R. Moshe Feinstein) rule that they are muktza. Others (including R. Shlomo Zalman Auerbach) rule that they are now ornamental and therefore not muktza.
- Animal waste is muktza (as is human waste) and may not be moved unless it is offensive to people.

13. כל דבר מטונף כגון: רעי וקיא וצואה, בין של אדם בין של תרנגולים וכיוצא בהם, אם היו בחצר שיושבים בה, מותר להוציאם לאשפה או לבית הכסא ואפ"ל בלא כלי. ואם היו בחצר שאינו דר שם אסור להוציאם. ואם ירא מפני התינוק שלא יתלכלך בה מותר לכפות עליה כלי.

שו"ע או"ח שח"לד

Animal (and human) waste is muktza but can be moved where it is offensive to people in domestic areas where they are actually living. Waste in area which are not used by people may not however be moved.

14. (קלא) שיושבים זה - היינו שדרים זה כמו החלרות העשויות לפני הצתים שהוא מקום דריסת הרגל והתירו לפנותו משום כבודו. וכו"כ חס הוא מונח צמזוי צמקום דריסת הרגל מותר לסלקו ללדדים

משנה ברורה סימן שח ס"ק קלא

The Mishna Berura also permits removing waste from walkways open to the public by pushing it to the side.¹⁰

- Many poskim rule that one may move animals on Shabbat to alleviate their suffering. Although Shabbat may not be broken to save an animal's life, a non-Jew may be asked to treat the animal and the animal can be given medication even by a Jew.

5. Nevertheless the argument of 'lo plug' would still apply.

6. This is the psak of R. Shlomo Zalman Auerbach (see SSK 27:27 and footnote 101, although R. Shlomo Zalman rules that a guide-dog for the blind is NOT muktza - see below), Rav Ovadiah Yosef (Yabia Omer 5:26) and Rav Moshe Feinstein (Igrot Moshe 4:16).

7. See Halachot Ketanot 45 (R. Yaakov Chagiz, 17C, Morocco. See also R. Shmuel David in Shu't Rosh Tzurim 38:6 who cites Rav Mordechai Eliyahu as ruling leniently on this. In the 8th volume of Igrot Moshe (published posthumously) (O.C. 5:22:21) Rav Moshe again rules that animals are muktza. However Rav Moshe's grandson, R. Mordechai Tendler, adds afterwards - (פעטס) - that he heard directly from Rav Moshe that pets are muktza.

8. There is a discussion as to whether moving the fur on an animal to is considered 'moving' the muktza or not.

9. Partly as a reward for them not barking during the Exodus from Egypt!

10. How does this psak apply today to removing waste from public areas and disposing of it in designated garbage areas. Given the changed public attitudes to animals littering public areas, would the halachot of muktza reflect this?

A5] TRAPPING

15. משנה. צבי שנכנס לבית ונעל אחד בפניו - חייב

שבת ק"ו:

If a wild animal enters a home on Shabbat, simply closing the door to shut it in would be a Torah prohibition.

16. **משנה:** אין צדין דגים מן הביברים ביום טוב ... אבל צדין חיה ועוף מן הביברין רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל הביברין שוין. זה הכלל: כל המחוסר צידה - אסור, ושאינו מחוסר צידה - מותר. **גמרא:** היכי דמי מחוסר צידה? אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: כל שאומר הבא מצודה ונצודנו. (רש"י - כלומר: שגריך לזקש תחצולות לתפשו). אמר ליה אב"י: והא אוזין ותרגולין, שאומרים הבא מצודה ונצודנו, ותניא: הצד אוזין ותרגולין ויוני הרדיסאות - פטור! אמר רבה בר רב הונא אמר שמואל: הללו באין לכלובן לערב, והללו אין באין לכלובן לערב (רש"י: אוזין ותרגולין צאין לערב לכלוב, ונוח לתפשו שם, הלכך הרי הן כנודין ועומדים, ומותר לזודן אפילו חוץ לכלובן)

ביצה כג:

Trapping animals or birds on Shabbat is a Torah prohibition. However the Gemara specifies that tamed animals are different. Since they voluntarily return to captivity, a person who traps them on Shabbat is 'patur' - exempt.

- The Rishonim¹¹ debate whether, in this context, 'patur' means exempt from a Torah violation but nevertheless still prohibited on a rabbinic level. Alternatively, 'patur' occasionally means 'mutar' and fully permitted. Could that be the case here?

17. והרי מפורש שנינו (שבת קכח): 'מדדין בהמה חיה ועוף בחצר' אמנם ענין צידה לא שייך כלל בבהמות ועופות בייתית המורגלין ומעצמן נכנסות לכלובן ג"כ. ולכן אם הבעלים שורקים להם והולכים לכלובן בלי סירוב אין זה בגדר צידה כלל כמובן, וביזה שנינו מדדין וכו'. וענין הצידה שאמרנו חיה ועוף שברשותו מותר לצודן או פטור אבל אסור מיירי באותן שאין מורגלין עדיין ונצרך איזה השתדלות להכניסן לכלובן להפסיק להם הדרך

ערוך השולחן אורח חיים סימן שטז סעיף לו

The Aruch HaShulchan clarifies that animals which are TOTALLY domesticated and follow their masters' call are not included at all in the prohibition of trapping. The debate of 'patur' or 'muttar' (referred to above) relates to animals which are not wild but at the same time are not fully domesticated.

- Most poskim rule strictly on the issue of semi-domesticated animals and, as such, it is rabbinically prohibited to trap them.
- Based on this, if a dog-owner releases the dog from a leash to run around, can they re-attach the leash afterwards? The practical halacha will depend on the level of obedience of the pet. If the dog is fully obedient, this will be permitted. Otherwise, the leash should not be re-attached.
- Puppies can be very problematic in this regard and it will be halachically problematic to shut a door to prevent them from escaping.¹²
- Birds are even more problematic since they are not considered halchically trapped, even when shut inside a house. Given that they are generally not obedient at all, catching the bird or shutting it in a cage is likely to be a Torah prohibition.

B] SERVICE-DOGS FOR THE BLIND

- May a guide dog for the blind be taken into a shul?

18. תני בתו כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהן קלות ראש לא אוכלין ולא שותין בהן ולא מטיילין בהן ולא ישינים בהן ולא נכנסין בהן לא בחמה בימות החמה ולא בגשמים בימות הגשמים אבל שוין ודורשין בהן. רבי יהושע בן לוי אמר בתו כנסיות ובתי מדרשות לחכמים ולתלמידיהם! ... רבי אימי מפקיד לספריא - אין אתא בר נש גביכון מלכלך באורייתא לגבכון תיהוון מקבלין ליה ולחמרניה ולמנוי.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת מגילה פרק ג

A synagogue may not be used for 'chol' purposes, including eating, drinking and sleeping. However, R. Yehoshua ben Levi ruled that talmud scholars may use shuls and batei medrash for their regular needs, including eating and drinking. R. Ami instructed the gabbaim to allow even lesser scholars to enter with their donkeys and work tools!

11. See Rabbi Jachter's article ob cit for a full discussion.

12. One solution would be to block the door with one's body as one enters and then shut the door behind.

19. ... הנה בדבר הסומא אשר למדו לכלב להוליכו ומוכרח הכלב להיות תמיד אצלו אם יכול ליכנס לביה"כ להתפלל בצבור ולשמוע קדיש וקדושה וקה"ת וקריאת המגילה וכדומה אף שהכלב מוכרח ליכנס עמו או שיש בזה בזיון להכניס בע"ח לביה"כ שהוא מקדש מעט.

והנה איתא בירושלמי פ' בני העיר ה"ג ר' אימי מפקיד לספריא אם אתא ברנש גביכון מלכלך באורייתא לגבכון תיהוון מקבלין ליה ולחמרמיה ולמנוי, והוא משום דסובר כר"י בן לוי דאמר שם לעיל מזה בתי כנסיות ובתי מדרשות לחכמים ולתלמידיהם, וכדאיתא גם בגמ' דידן (מגילה כח) אמר רבא חכמים ותלמידיהן מותרין דאמר ריב"ל מאי בי רבנן ביתא דרבנן. וא"כ חזינן דהכנסת חמור לביה"כ אינו קלות ראש ובזיון יותר מאכילה ושתייה ושינה דאם היה יותר מזה לא היה ניתן לת"ח דאטו ת"ח אינו מוזהר על מורא דמקדש!?! ...

וכיון שהוא רק כאכילה ושתייה הרי לזה מהני תנאי בבתי כנסיות שבחו"ל לאכול שם בשעת הדחק אף לכל אדם ולצורך מצוה קצת כגון לאכול סעודה שלישית בשבת אף שאין צורך גדול - שהרי יכול כל אחד לאכול בביתו - נוהגין כמעט בכל המקומות להתיר. ואף לעשות משתה בקריאת החתן או בר מצוה נוהגין להקל, אף שאין ברור שיש בזה ענין מצוה. והחסידיים נוהגין בכל בתי כנסיות שלהן להתיר אף בדבר הרשות ממש כהא דאכילה ושתייה ביום היא"צ.

ולכן כיון שבהכנסת חמור חזינן שלא גרע מאכילה ושתייה ושינה יש להתיר בבכ"נ שלנו שעל תנאי הן עשויות אם הוא בשעת הדחק לפסק המ"ב בבאור הלכה. ובודאי שכלב לא גרע מחמור ואין לנו שעה"ד גדול מזה שאם לא נתירנו יתבטל כל ימיו מתפלה בצבור וקה"ת וקריאת המגילה בצבור וגם יש ימים שהעגמת נפש גדולה מאד כגון בימים נוראים וכה"ג שרבים מתאספים ... שלכן ראייה גדולה שיש להתיר להסומא - שהכלב שמוליכו צריך להיות אצלו תמיד - ליכנס לביה"כ להתפלל ולשמוע קה"ת וכדומה. אך טוב שישב סמוך להפתח שלא לבלבל את הצבור.

וגם יש להסתפק דאולי בכלל ליכא שום בזיון וקלות ראש בכניסת בהמה אלא כשהכניסה היא שלא לצורך תפלה אלא לצורך התאכסנות ... אבל כשהכניסה היא לצורך תפלה של בעליו אפשר אין זה דבר בזיון וקלות ראש כלל ועיין בברכות (דף סב) שפרש"י בהא דאביי מרביא ליה אמרא מגדלת לו שה ומלמדתו שהולך עמו תמיד, והא אביי היה כמעט כל היום בביהמ"ד וא"כ משמע קצת שהלך עמו גם לביהמ"ד דאל"כ אלא על המעט מהיום שהיה הולך לעסקיו היה הולך עמו לא היה שייך לשון תמיד.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן מה

Rav Moshe Feinstein (Igrot Moshe O.C. 1:45) permits guide dogs in shuls on the grounds that (i) we allow eating and drinking in shuls where necessary and, based on the Yerushalmi above, allowing animals where needed is an acceptable extension of this; and (ii) whilst bringing a pet into shul is disrespectful, a guide dog which enables the blind owner to daven there is not disrespectful.

- Other poskim¹³ are strict on the issue. There are different accounts as to Rav Soloveitchik's position.
- The issue of guide-dogs at the Kotel has recently been discussed. Rav Shmuel Rabinowitz, Rav of the Kotel, initially prohibited such dogs but Rav Benny Lau criticized this position, based on Rav Moshe's teshuva.¹⁴ Rav Rabinowitz subsequently amended his psak following discussions with Rav Lau.

C] SOME MIDRASHIC CLOSING THOUGHTS

20. דאמר רבי חייא: מאי דכתיב (איוב לה:יא) מַלְפָּנוּ מִבְּהֵמוֹת אֶרֶץ וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם יִחַפְּמֵנוּ (רש"י - שנתן צבם חכמה לכורות לנו ...). אמר רבי יוחנן: אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול (רש"י - שאינו מטיל רעי צפני אדם ומכסה לואחו), וגזל מנמלה (רש"י - דכתיב (משלי ו:ח) קָבִיץ צִבְּרוֹן לְקִמָּה וְאִין אַחַת גּוֹזֵלֶת מֵאֶחָל חֲצֵרָתָהּ), ועריות מיונה (רש"י - שאינו נזקק לאל לזת זוגו). דרך ארץ מתרנגול - שמפייס ואחר כך בועל (רש"י - הולך ופושט כנפיו, והוא פיוס ... שאומר לה לקנות מלבוש שמגיע לארץ)

עירובין ק:

Chazal stressed the need to learn middot from the animal world - dignity from the cat, industry from the ant, loyalty from the dove and propriety from the chicken.

21. יהודה בן תימא אומר: הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים

משנה אבות פרק ה משנה כ

Chazal enjoined us to be tough like a leopard, light like a vulture, swift like a deer and strong like a lion.

13. Such as R. Yaakov Breisch (Chelkat Yaakov 3:45).
 14. See <http://www.jpost.com/Opinion/Columnists/Ask-the-Rabbi-May-guide-dogs-enter-the-Western-Wall-plaza-328996> and <http://idi-qa-en.millennium.org.il/articles/10271>
 To download more source sheets and audio shiurim visit www.rabbimanning.com

22. יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים. פרט ארבעה דברים בעבודת הבורא יתברך והתחיל בעז כנמר לפי שהוא כלל גדול בעבודת הבורא יתברך. לפי שפעמים אדם חפץ לעשות מצוה ונמנע מלעשותה מפני בני אדם שמלעיגין עליו ועל כן הזהיר שתעיז פניך כנגד המלעיגין ואל תמנע מלעשות המצוה ואמר **קל כנשר** כנגד ראות העין ודמה אותו לנשר כי כאשר הנשר שט באויר כך הוא ראות העין - לומר שתעצם עיניך מראות ברע כי היא תחלת העבירה שהעין רואה והלב חומד וכלי המעשה גומרין. ואמר **גבור כארי** כנגד הלב כי הגבורה בעבודת הבורא יתברך היא בלב ואמר שתחזק לבך בעבודתו. ואמר **רץ כצבי** כנגד הרגלים שרגליך לטוב ירוצו לכן צריך האדם להתגבר כארי לעמוד בבקר לעבודת בוראו ואף אם ישיאנו יצרו בחורף לאמר איך תעמוד בבקר כי הקור גדול או ישיאנו בקיץ לאמר איך תעמוד ממטתך ועדיין לא שבעת משנתך. התגבר עליו לקום שתהא אתה מעורר השחר ולא יהא הוא מעירך כמו שאמר דוד ע"ה (תהלים נ"ט) **עֲנֵה קְבוֹדִי עֲנֵה הַנִּבֵּל וְכַמֹּר אֶעֱנֶה שָׁחַר - אֲנִי מַעִיר הַשָּׁחַר וְאֵין הַשָּׁחַר מַעִיר אוֹתִי**

טור אורח חיים הלכות הנהגת אדם בבקר סימן א

The Tur famously uses this Mishna as his opening passage to inspire us to proper service of God.

Even dogs, who often get a negative press in Rabbinic thought¹⁵, have some important redeeming features.

23. רעייא חלבון חלב ואתא חייויא ואכל מיניה והוה כלבא מסתכל ביה. כד אתון ייכלון מישרי נבח בהון ולא אתבוננון. בסופה אכיל ומית!

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות פרק ח

The Talmud Yerushalmi recounts a story of a sheepdog who saved the lives of its masters by jumping in to drink poisoned milk.

24. רעייא חלבון חלב. אתא חייויא ואכל מיניה. חמתיה כלבא דיתבון למיכל. שרי נבח בהון ולא אתבוננון. לסופו קם ואכל ומת. **וקברוניה ועבדון ליה נפשא. עד כדון מתקריא 'נפשא דכלבא'**

פסיקתא דרב כהנא פסקא י' יהי בשלח (א)

In the parallel version of this story in Pesikta d'Rav Kahana the shepherds bury the dog, erect a monument and name it 'the tombstone of the dog'!

15. Since the last shiur I discovered the following article: *Dogs in Jewish Society in the Second Temple Period and in the Time of the Mishnah and Talmud* - Joshua Schwartz, Bar-Ilan University, Journal of Jewish Studies Vol LV, no 2 (Autumn 2004), available at <http://www.jjs-online.net/archives/fulltext/2552>. In that article, he also references over 10 other articles dealing with dogs, cats and other animals in Biblical and Rabbinic writings.